

Ameriška nevtralnost je v prid fašistom

Predsednik lahko ustavi vsako pomoč lojalistom

VELIKA ILUZIJA O NEVTRALNOSTI

Washington. — (FP) — Zadnji dni, tik pred potekom starih nevtralnostnega zakona, je kongres delal z veliko naglico, da je izdelal povzročil z novim nevtralnostnim zakonom, ki naj bi delo obvaroval pred zapletom nove vojne. Novi zakon je sprejel tik pred dvajseto poteka starega zakona in z veliko naglico odnešen predsednik, ki ga je podpisal na bojni doli, na kateri počitnikuje v biskupski zalivi.

Novi zakon in sploh vsa "nevtralnost" politika Združenih držav sta v najboljšem slučaju podobna politiki ptice noja. V bližini meri je zakon produkt imperialistične hipokritike, ker je v prvi vrsti obrnjen proti lojalistični Španiji. Njegovi najtežji zagovorniki v kongresu so bili celo tako daleč, da so iskali direktno prepovedati kakor zbiranje prispevkov za španske lojaliste. Faktično je ta taka določba vključena v zakon, katerega je sprejela zbornica.

Novi zakon, ki je produkt kompromisa obeh zbornic, ne vključuje te klavzule, določa pa, da mora biti vsako zbiranje pomoči za to ali drugo stranko v vojni ali civilno vojno zapleteno. Predsednik na primer lahko zabrani delavskim in obrtnim skupinam vsako zbiranje denarja ali drugih potrebščin za španske lojaliste, kakor tudi za antifašistične sile v vseh drugih podobnih slučajih.

Ta klavzula je izredno velikega pomena v tekočem svetovnem boju med fašističnim kapitalizmom in delavstvom. V slučaju, pride v kakšni deželi do reukcije, bodisi kot posledica ne ali upora proti fašizmu, je moč ameriškega delavstva v drugih državah polnoma odvisna od političnih pri ameriškega predsednika, v končnem pomenu besede omenjeni od političnih kapric vladajočega razreda — kapitalizma. In v slučaju Španije lahko predsednik Roosevelt že v prvi budočnosti pokaže svojo nevtralnostno politiko še bolj, kakor jo je v preteklosti. Zbiranje prispevkov za lojaliste in preprosto, omeji ali pa podpre na tak način, da bi indolentno služili protidelavskim silam.

Ameriška "nevtralnostna" politika kakor se zrcali v tem zakonu je v resnici le odmev zunanje politike Anglije. V slučaju, da ameriški državni sekretar zvesto caplja za "nevtralnostjo" angleških imperialistov, ker dela prav to, kar želi, in ko se je v začetku letnega zakonita španska vlada obrnila v Ameriko in skušala si priložiti nekaj vojnega materiala, do česar je po vseh mednarodnih zakonih upravičena, so jo pričele leti brzoglavne bombe med Londonom in Washingtonom in Ameriko je čez nekaj dni dobila "nevtralnostni zakon", s katerim je tudi "demokracija" Amerika udarila po lojalisti. Predsednik Roosevelt bil nato deležen čestitk in hvale od — generala Franca. Najbolj se pa očita vpliv angleške zunanje politike v klavzulo novega zakona, ki določa, da morajo v vojno zapletene države plačati v gotovini za vse ameriške nabavljeno blago in ga prevažati na ameriških ladjah. To sugestijo je pred nekaj meseci prišel v Belo hišo angleški

Domače vesti

Novice iz Calumeta

Calumet, Mich. — Zadnje dni je v bližnjem Copper Cityju umrla Terezija Panjan, po prvem možu Jerman in rojena Papež, stara 52 let in doma od Bibnice. V Ameriko je prišla pred 40 leti in zapuša drugega moža, enega sina iz prvega zakona in tri sinove ter štiri hčere iz drugega zakona, dalje sestro v Houstonu in dve v Minnesoti in dva brata, enega v Willardu, Wis., drugega pa v starem kraju. Pokojnica je bila sestra pokojnega Fr. Papeža, gostilničarja na Sedmi cesti v Calumetu. — Mike Zupančič iz Mohawka je moral plačati \$50 kazni, ker je tako navdušeno vozil svoj avto, da ga je razbil in poškodoval svojega tovariša. — Rojaka Jakoba Sprajcarja iz Mohawka je zadela paraliza in leži hudo bolan.

Clevelandske vesti

Cleveland. — Mrtvega so našli Johna Komocana, samca, starega 56 let, ki je stanoval pri svoji sestri Ani Grdančevi. Doma je bil iz Mrzle vasi pri Čatezu na Dolenjskem in v Ameriki se je nahajal 33 let. Zadnje čase je opravljal religiozna dela. — Družini A. in Frances Volk je umrl petletni sinček Joseph. — Gostilničar Martin Kozar je odpotoval na obisk svojega starega kraja, Velike Malence na Kriškem polju.

Težka operacija

W. Aliquippa, Pa. — Frank Mihčič, blaginjak društva 122 SNPJ, se nahaja v bolnišnici St. Francis v Pittsburghu, kjer se je moral podvreči težki operaciji. Njegovo stanje je zelo kritično. Članstvo in družina mu želi okrevanja.

Nov grob v starem kraju

Windsor Heights, W. Va. — Louis Mihčič, član društva 407 SNPJ, je prejel žalostno vest, da je 14. aprila t. l. v Celjah na Notranjskem umrl njegov oče Jožef Mihčič, bivši knjigovodja na železnici, bivši župan in bivši mnogoletni občinski tajnik, po domače Brkin, v starosti 85 let. V Ameriki zapuša dva sinova, v starem kraju pa ženo, dva sinova in dve hčeri.

Fašisti vabijo države v svoj tabor

Konferenca med Mussolinijem in nemškim zunanjim ministrom

Rim, 6. maja. — Fašistična Italija in nacijska Nemčija sta večerj povabili evropske države, naj se pridružijo njuni skupni fronti. Povabilo vsebuje uradni komunikate, ki je bil objavljen po konferenci med diktatorjem Mussolinijem in Hitlerjevim zunanjim ministrom Konstantinom von Neurathom. Ta naglašata potrebo večje kooperacije med državami v interesu ekonomske in politične stabilnosti v Evropi.

Komunikate med drugim omenja gospodarska vprašanja, kar je dokaz, da sta Mussolini in Hitlerjev zunanji minister razpravljala glede sklicanja svetovne ekonomske konference. Za tako konferenco se navdušuje Paul van Zeeland, belgijski ministrski predsednik. Obe, Italija in Nemčija, sta uverjeni o potrebi take konference.

Medtem, ko sta Mussolini in Neurath pozvala evropske države, naj se pridružijo fašistični fronti, je Virginio Gayda, urednik lista Giornale d'Italia, povabil Francojo in Veliko Britanijo pred resnimi posledicami, če

Vodja investicijske tvrdke slepar

Svoje kliente je oskubil za več tisoč dolarjev

Chicago, 6. maja. — Zagonetka, kako je George C. Hupka, broker v Ciceru, čikaškem predmestju, sleparil svoje kliente, je bila sinoči pojasnjena. Hupko so smatrali za vzornega državljana in ljudje so mu zaupali svoj denar, pregled njegovih knjig pa je ugotovil, da znašajo njegove obveznosti \$375.000, imetje pa \$125.000.

Na stotine prebivalcev, ki so mu izročili denar, s katerim je spekuliral na borzi, je prizadel, ker so mu popolnoma zaupali. Smatrali so ga za poštenjaka, kajti živel je skromno.

Kako je Hupka operiral z denarjem svojih klientov, je pojasnil A. C. Hudec, avtomobilski trgovec v Ciceru. "Poznal sem Hupko petnajst let in kupčijske zveze sem imel z njim zadnja tri leta", je dejal Hudec. "Kadar sem hotel izvršiti borzno transakcijo, sem se obrnil nanj in mu poslal ček. Naslednji dan sem že dobil od njega potrdilo o transakciji. Vsak mesec mi je tudi pošiljal poročila o mojih investicijah, nikdar pa nisem dobil izkaznice. Kadarkoli sem vprašal za njo, mi je Hupka svetoval, da je bolje, ako je shranjena v njegovi blaginji."

Hudec je dalje rekel, da je izročil brokerju vsoto \$15.000 in da so mesečna poročila, katere je dobival od Hupke, izkazovala profit \$5000. Hudec je bil eden izmed tridesetih oseb, ki so se pri državnem pravdniku pritožile, da jih je Hupka osleparil. Polom njegove brokerske firme je bil odkrit zadnji ponedeljek in še isti dan je pobegnil s svojo ženo in očetom iz svojega stanovanja. Njegov odvjetnik Morris Sider je večerj informiral urad državnega pravdnika, da se bo Hupka danes podvrget aretaciji na obtožbo sleparij.

Radijski delavci se zatekli k stavki

Zanjo so se soglasno izrekli pri Philco Co.

Philadelphia. — (FP) — Osem tisoč petsto delavcev pri korporaciji Philco Radio & Television se je soglasno izreklo za stavko. Organizirani so v dveh krajevnih unijah United Electrical & Radio Workers of America.

Ta družba je bila prva, pri kateri je tekla zibelka industrijski uniji elektrarskih in radijskih delavcev. Bila je tudi prva, ki je z delavci, ki so bili tedaj organizirani še v federalni uniji, sklenila kolektivno pogodbo.

Med unijo in družbo so se vršila pogajanja za sklenitev nove pogodbe že od meseca januarja. Vedno jih je zavlačevala in končno pokazala, da se le igra z delavci. Slednji so zdaj soglasno odgovorili z oklicem stavke. Prizadeta je tudi Philadelphia Storage Battery Co., ki izdeluje Phileove radije.

Glavna zahteva je zvišanje mezde za deset centov na uro in pet centov več za nočno delo.

bo francoski in angleški tisk nadaljeval s kampanjo proti Italiji in Nemčiji. "Ta lahko provocira nov duhovni konflikt v škodo evropskim interesom," pravi Gayda.

Italija se je že pripravila za slučaj odklonitve povabila, ki je bil naslovljen evropskim državam, ko je istočasno naznanila ojačanje svoje obrambne sile. Vojni proračun, ki je bil večerj sprejet, določa velike vsote za armado, bojno mornarico in letala.

PRAZNOVANJE PRVEGA MAJA NA ŠPANSKEM

Tovarne obratovalne s polno paro na mednarodni delavski praznik

DELAJO POD OGNJEM TOPOV

Madrid. — (FP) — Lojalistična Španija je praznovala mednarodni delavski praznik Prvi maj z dvema gesli: "Podvojimo produkcijo!" in "Napadimo! Napadimo! Napadimo!"

Na prvi maj sta doneli ti gesli med vsem španskim proletariatom od sladkornih fabrik tik za madridsko fronto do municijskih tovarn na vzhodu Španije. Šele zvečer po dokončanem delu se je delavstvo zbralo na masnih shodih, kjer je dalo duška svoji determinaciji za poraz fašizma. Po radiu so bili razposilani govori v raznih jezikih in naslovljeni delavstvu vseh dežel. "Kadar se spominjate čikaških žrtv (haymarketskih), spomnite se tudi mučnikov, ki so padli na madridski fronti," je donelo po radiu.

V nedeljo 2. maja je lojalistična Španija praznovala dan španske neodvisnosti. Ta praznik izvira iz Napoleonove invazije Španije leta 1808. Letos je bil posvečen potrebi zedinjenosti proti mednarodnemu fašizmu, ki trenutno najbolj mori in uničuje v baskijski provinci.

Na mednarodni delavski praznik se je tudi prvič izvedelo v javnosti o slučaju neke sladkorne fabrike, ki se nahaja v Madridu približno eno miljo za fronto. Radi nevarnosti že dolgo ni obratovala. Nedavno pa so se delavci, kemiki in inženirji prostovoljno prijavili, da obrat zopet spravijo v tek, čeprav so se s tem izpostavili obstrlejevanju po fašističnih topovih. Madrid je bil brez sladkorja, kmetom v okolici pa je gnila sladkorna pesa.

Ko se je dim pokazal iz dimnikov tovarne, so res pričele živgati fašistične krogle. To se še danes dogaja, toda tovarna obratuje brez ozira na nevarnost, ki sem pa tam zahteva človeško življenje. Dnevno producira tisoč vreč sladkorja. V njej dela tudi nekaj mladih Američanov in Angležev.

Američani so praznovali Prvi maj v neki vasi blizu Madrida, kamor so po daljšem času prišli na odhiti s fronte. Imeli so svoj koncert in silali več govorov. Kljub težkim žrtvam, katere je utrpela mednarodna brigada, so se Američani zavezali, da bodo ostali toliko časa na fronti, dokler ne pride do poraza fašizma.

H. Ickes, tajnik federalnega notranjega departamenta in H. L. Hopkins (desno), načelnik vladne religiozne administracije.

Nemški cepelin eksploziv; 41 mrtvih

Hindenburg uničen v Lakehurstu, N. J.

LAKEHURST, N. J., 7. maja. — Orjaški zrakoplov Hindenburg, ki je priplul iz Nemčije, je sinoči eksplodiral v zraku, ko je došel na cilj in goreča masa je padla na tla. Na zrakoplovu je bilo 44 potnikov in 61 mož posadke; kolikor je doslej znano, je 41 potnikov in nameščenec zgorelo.

Filmski stavkarji so odklonili mir

Sedeča stavka v tovarni avtne korporacije

Hollywood, Cal., 6. maja. — Unije, včlanjene v Federated Motion Picture Crafts, so odklonile načrt glede končanja stavke, katerega je sestavil svet delavskih unij v Los Angelesu, dočim so ga filmske družbe, ki so prizadete v tem konfliktu sprejele. Charles Leasing, načelnik FMPC, je dejal, da se bo boj nadaljeval, dokler ne bodo magnetje pristali na vse zahteve stavkarjev.

Unija filmskih igralcev — Screen Actors' Guild — je preko svojega tajnika Kennetha Thomasona informirala stavkarje, da simpatizira z njimi, zanje pa je prispevala \$500 v stavkovni sklad. Člani te unije bodo glasovali glede oklica stavke prihodnjo nedeljo, toda voditelji grup, ki so prizadete v tem konfliktu, so izrekli upanje, da bo stavka filmskih delavcev kmalu končana.

Pat Casey, reprezentant filmskih kompanij, je večerj izjavil, da so te sprejele mirovni načrt sveta delavskih unij kot je bil predložen.

St. Louis, Mo., 6. maja. — Obrat v tovarnah Chevrolet Motor Co. in Fisher Body Co. je bil večerj ustavljen, ko je izbruhnila sedeča stavka v znak protesta proti odločitvi 37 delavcev. Obe kompaniji sta podružnici korporacije General Motors. Voditelji avtne unije so izjavili, da stavka ne bo preklicana, dokler ne bo spor, ki ga je izzvala odločitev delavcev, poravnana. V sedeči stavki je prizadetih okrog 3700 delavcev.

Lewiston, Me., 6. maja. — Upravitelji treh izmed 19 čevljarških tovarn, ki so prizadete v stavki čevljarških delavcev v distriktu Lewiston-Auburn, ki traja že 42 dni, so večerj kapitulirali pred unijo CIO in podpisali pogodbo. Te tovarne uposljujejo okrog 700 delavcev. Izgledi kažejo, da se bodo tudi druge kompanije kmalu uklonile in priznale unijo.

Italijani v Baski so še vedno v pasti

Pobijanje spolnih bolezni v Illinoisu

Zadevni načrt sprejet v nižji zbornici

Springfield, Ill., 6. maja. — Zakonski načrt, ki določa, da se mora vsaka oseba podvreči zdravniški preiskavi, da se ugotovi, ali ima spolno bolezen, predno dobi poročno dovoljenje, je bil večerj sprejet v nižji državni zbornici s 105 proti 4 glasovom. Glasovanja se je vzdržalo 42 poslanecev.

Načrt je predložil poslanec Edward P. Saltiel. Ta zahteva, da morajo biti vse osebe zdravniško preiskane ne manj kot petnajst dni pred poroko. Ako preiskava pokaže, da ima oseba sifilis ali kako drugo spolno bolezen, ne more dobiti poročne licence. Stroški take preiskave so \$2.

Debat o načrtu je trajala eno uro. Proti je govoril samo poslanec Lewis. Njegov argument je bil, da ni proti načrtu kot takemu, a zdi se mu nepraktičen. "Ako bo postal zakon, bodo poročni kandidati iz Illinoisa šli v druge države, ki nimajo takih zakonov in tam bodo dobili poročno dovoljenje," je rekel Lewis.

Saltiel, republikanec iz Chicago, je priporočal sprejetje svojega načrta. Citiral je statistiko dobrotelnih departamentov, ki kaže, da je med bolniki v državnih umobolnicah 18 odstotkov spolno bolnih. Sprejetje načrta sta priporočala tudi Benjamin S. Adamowski, vodja demokratske večine v nižji zbornici in dr. Frank J. Jirka, načelnik državnega zdravstvenega departamenta. Slednji je urgiral amandiranje načrta tako, da bo država prispevala za finančiranje pregleda spolno bolnih ljudi na klinikah in v laboratorijih, ako tak pregled priporoča zdravnik. Za to bi bila potrebna letna vsota \$60.000.

Centralna unija protestira proti Greenu

V San Franciscu je podprla suspendirano unijo

San Francisco. — (FP) — Tukajšnja centralna unija se je z 297 proti 53 glasovom izrekla za podpiranje progresivne frakcije v centralni delavski uniji v sosednjem okraju Alameda, ki je v boju z eksekutivno Ameriške delavske federacije.

Tej centralni uniji je Greenov zastopnik Roland Watson nedavno vzel čarter in jo po svoji "reorganizaciji". Centralna unija v tem mestu je sprejela resolucijo, v kateri "emfatično obsoja in protestira proti akciji Greenovega zastopnika Rolanda Watsona" in zahteva od Greena, da Watson vrne čarter, "ki je bil odvzet radi kršitve nekih Greenovih odredb, ne da bi prizadetim dal priliko do zaslišanja".

Resolucija dalje pravi, da je Watsonova akcija "v nasprotju z vsimi principi unijske demokracije in pomeni disunijo in disharmonijo organiziranega delavskega gibanja, kar bo končno le v prid delodajalcem in ne delavstvu." Harry Bridges, vodja pristajalnih delavcev na zapadu, je v svojem govoru rekel: "Ako se bo Ameriška delavska federacija oprijela taktike: vladati ali razbijati, tedaj je bolje, da izverno preje kot pozneje."

Pariz, 6. maja. — Vprašanje, kako je bila potopljena Francova največja bojna ladja Espana v Biskajskem zalivu zadnji teden in kdo jo je potopil, se tukaj rešuje na tri načine. Španska vlada na Valenciji vtraja pri svojo izverno preje kot pozneje.

Kako je bila potopljena fašistična križarka in kdo je to storil?

PORTUGALSKI MR-LICI PRI MADRIDU

Bilbao, Španija, 6. maja. — Nemški letalci v Francovi fašistični armadi so večerj poskušali raztrgati baskijski obroč, v katerem se nahaja čez 2000 Mussolinijevih enosrajčnikov, ki so se zadnjo soboto ujeli v past v globoki dolini pri Bermeju ob morju 16 milj severovzhodno od Bilbaoja.

Enajst Hitlerjevih letal je ves dan krožilo nad linijami Baskičanov, sipalo bombe nanje in zdaj pa zdaj so se letala spustila nizko doli ter posula baskijske brambovce s plohami krogel iz strojnice. Istočasno sta dve fašistični ladji skušali priti po morju v bermejsko luko z živim in strelivom za zajete Italijane.

Vse to ni nič pomagalo. Hitlerjeve bombe in krogel iz zraka niso raztrgale baskijskega obroča okoli Italijanov in baskijske topniške baterije na bližnjem obrežju so odpodile fašistični ladji. Nemci so metali bombe tudi na baterije, toda niso jih zadeli. Drugače je položaj na baskijski fronti momentalno neizpremenjen. Čete fašističnega generala Mole, ki so bile v začetku tega tedna ustavljene v globelih južno od Bilbaoja, so še vedno tamka, medtem pa nebojevniki nemoteni odhajajo na angleških in francoskih parnikih iz glavne mesta province Baske.

Madrid, 6. maja. — Preteklo je šest mesecev, odkar je Franco začel oblegati Madrid od zapadne in južne strani. Danes je Franco na slabšem kot je bil pred pol letom, ker je izgubil veliki park Casa de Campo na zapadni strani mesta in v kliniki razdeljevala madridske univerze na severozapadni strani je še vedno zajetih 3000 mož njegove armade, dočim je v imenovanem parku zajetih nadaljnjih 2000 fašistov. Morilni fašistični zračni napadi na Madrid so prenehali, streljanje iz topov se pa še nadaljuje.

Včeraj so madridski brambovci izvršili nenaden napad na sektor Carabanchel južno od mesta in osvojili četrto miljo teritorije. Ko je bil napad končan, so brambovci našli čez 400 ubitih fašistov na bojišču. Med temi fašisti je bilo tudi okrog sto Portugalcev. Brambovci španske demokratske republike dobro vedo, da je portugalska vlada z diktatorjem Cremono na čelu Francovega zavezništva že od začetka fašistične vstaje, toda to je prvi slučaj, da so se tudi "prostovoljci" iz Portugalske pojavili v fašistični armadi v Španiji.

Španska ljudska milica je večerj napadla tudi v sektorju Escorial severozapadno od Madrida in prodrla pol miljo v fašistično fronto. Miličniki so tam ujeli večje število fašistov, uplenili večjo zalogo streliva in porinili fašiste nazaj do Zarzaleja. V gorovju Guadarrama so vladini letalci razpršili koncentriranje fašističnih čet. Na južnovzhodni fronti ob Sredozemskem morju je ljudska milica zasledila goro Lujar, ki dominira strateško mesto Orjivo, 20 milj severno vzhodno od Motrila in 32 milj južnozpadno od Granade.

Pariz, 6. maja. — Vprašanje, kako je bila potopljena Francova največja bojna ladja Espana v Biskajskem zalivu zadnji teden in kdo jo je potopil, se tukaj rešuje na tri načine. Španska vlada na Valenciji vtraja pri svojo izverno preje kot pozneje.

... drugo nam je navedeno:

Radi mlinskega kamna mo-
nist! Frank Butajc, 124

Ruska revolucija. Delavsko-vojaske sile Petrogradu je izreklo zaupnico prvih vojski in prepovedal nadaljnje demonstracije ekstremistov.

Zato pa: Umazani, zločinski sistem naj živi — in vse drugo nam je navrženo!

Zato pa: Umazani, zločinski sistem naj živi — in vse drugo nam je navrženo!

Ruska revolucija. Delavsko-vojaske so v Petrogradu je izrekel zaupnico prevladujoči vladi in prepovedal nadaljnje demonstracije.

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s epilogom—Poslovenil Vladimir Levstik

"Mislila? Pa krasota Katerine Ivanovne? Saj tu ne gre samo za denarje, čeprav je šestdeset tisoč kaj zapeljiva stvar."

"Ivan gleda višje. Ivan se tudi tisočakov ne bo polakomnil. Ivan ne išče denarja in tudi ne miru. Nemara da išče muke."

"Kakšne sanje so spet to? Oh, vi... plemiti!"

Eh, Miša, njegova duša je burna. Um mu je kakor jetnik. Velika in nerazrešena misel je v njem. On je izmed tistih, ki ne potrebujejo milijonov, ampak tega, da razreši misel."

"To je literarna tatvina, Aljoša. Povedal si z drugimi besedami tisto, kar je rekel tvoj stari. Glej, glej, kakšno uganko vam je zadal Ivan!" je z očitno zlobo vzdihnil Rakitin. Kar obraz se mu je izpremenil in ustnice so se skrivile. "In še neumno uganko, človek nima ničesar ugotoviti. Samo da malo trenes z možgani pa jo pogodiš. Njegov članek je smešen in neslan. Ali si slišal preje njegovo neumno teorijo: 'Če ni nesmrtnosti duše, tedaj tudi kreposti ni in po tem takem je vse dovoljeno.' (A bratce Mitjenka, saj res, pomniš li, kako je vzkliknil: 'To si zapomni!') Res mamljiva teorija za podležo... zmerjam, to je neumno... ne za podležo, ampak za šolarake široko-ustneže z 'nerazrešljivo globino misli'. Bahač je in vse njegovo bistvo je v tem: 'Z ene strani je nemogoče, da ne bi priznal, da z druge — da ne bi spoznal! Vsa njegova teorija je sama podlost! Človeštvo bo samo v sebi našlo moč, da bo živelo za krepost, tudi če ne bo verovalo v nesmrtnost duše! V ljubezni do svobode, do enakosti in bratstva jo bo našlo...'"

Rakitin se je bil razvnel, toliko da se je še brzdal... A zdajci se je ustavil, kakor da mu je prišlo nekaj na misel.

"Nu, dovolj," se je nasmešnil še bolj krivo nego prej. "Zakaj se smejaš? Nemara misliš, da sem priskutnež?"

"Ne, niti na um mi ni prišlo, da bi bil priskutnež. Pameten človek si, a... nič ne mara, kar tako po neumnem sem se nasmešnil. Razumem, da si se mogel ujeziti, Miša. Po tvojem razburjenju sem uganil, da tudi ti nisi ravnodušen do Katerine Ivanovne — to, brat, sem že davno slutil — in zato tudi ne ljubiš mojega brata Ivana. Ljubosumen si nanj, kaj ne?"

"In na njene denarce sem menda tudi ljubosumen? Dodaj še to, kar reci!"

"Ne, o denarju ne bom ničesar dodal, nočem te žaliti."

"Verjamem, ker tako praviš, a vrag naj vaju vzame vendarle, tebe in tvojega brata Ivana! Nobeden izmed vaju ne more razumeti, da je on tudi brez Katerine Ivanovne lahko zoprni človeku, pa še kako. In zakaj vraga naj bi ga ljubil! Saj me vendar blagovoli psovati. Zakaj pa jaz nimam pravice, da bi ga psoval?"

"Nikoli nisem slišal, da bi bil karkoli rekel o tebi; on vobče ne govori o tebi, ne dobrega ne slabega."

"Jaz sem pa slišal, da me je predvečerašnjim pri Katerini Ivanovni na vse pretege obdeloval — tolikanj se je zanimal za vašega pokornega slugo. In kdo, brat, kdo je spričo tega na koga ljubosumen — ne vem! Izvolil je izraziti misel, da bom, če se v najbližji bodočnosti ne sprijaznim z arhimandritsko karijero in ne pristanem na to, da me ostrizejo — da pojdem v takem primeru brezopojno v Petrograd ter se prišlutil h kakemu debelemu časopisu in to vsekako v oddelek za kritiko; pisal bom kakih deset let in se na koncu koncev polastil časopisa. Nato ga bom spet izdajal in to neizogibno v liberalnem in ateističnem duhu, s socialističnim odtokom, z majhnim bleškom socializma, toda z ostro napetim ušesom, tako da bom prav za prav ustrezal temu in onemu in vodil bedake

za nos. Konec moje kariere bo po razlagi tvojega brata tak, da mi socialistični odtok ne bo branil nalagati naročnine na tekoči račun in je pri ugodni priliki spuščati v promet pod vodstvom kakega Zidka, dokler si ne postavim v Petrogradu kapitalne hiše, z namenom, da prenesem vanjo uredništvo, ostala nadstropja pa oddam v najem. Še mesto, kjer bo stala, je napovedal: pri novem kamenitem mostu preko Neve, ki ga bodo menda gradili v Petrogradu, z Litejne na Wiburško cesto..."

"Oh, Miša, saj to se utegne res vse zgoditi, vse do poslednje besede!" je zdajci z veseljem nasmeškom vzdihnil Aljoša, ki se ni mogel več udržati.

Tudi vi postajate zbadljivi, Aleksej Fjodorovič."

"Ne, ne, šalim se, oprost. Nekaj čisto drugega mi je na umu. Dovolj mi vendarle: kdo bi ti bil mogel povedati take podrobnosti in od koga bi bil mogel slišati o njih? Saj vendar nisi mogel biti osebno pri Katerini Ivanovni, ko je govoril o tebi?"

"Mene ni bilo tam, a zato je bil Dmitrij Fjodorovič in baš od Dmitrija Fjodoroviča sem slišal vse to na svoja ušesa, to je, če naj ti povem po pravici, govoril sicer ni z menoj, toda ujel sem, seveda nehoti, ker sem sedel z Grušenjo v njeni spalnici in ves čas nisem mogel oditi, dokler je bil Dmitrij Fjodorovič v sprednji sobi."

"Oh res, pozabil sem, saj je tvoja sorodnica..."

"Sorodnica? Grušenja da je moja sorodnica?" je zdajci zavpil Rakitin in ves zardel. "Ali se ti je mar zmešalo, kaj? Tvoji možgani niso v redu."

"Kako pa?" Ali ti ni sorodnica? Slišal sem tako..."

"Kje si mogel to slišati? Ne, vi, gospoda Karamazovi, se delate kaj vem kakšne velike in stare dvorjane, čeprav je tvoj oče tekal kot burkač iz hiše v hišo, da je jedel za tujimi mizami in so ga po milosti šteli v kuhinji med služinčad. Pa recimo, da sem jaz samo popovski sin in smet v primeri z vami plemići, a tako veselo in po nemarnem me vendar nikar ne žalite. Tudi jaz imam svojo čast, Aleksej Fjodorovič. Grušenjki ne morem biti sorodnik — javni deklini, prosim, da to izprevidite!"

Rakitin je bil silno razburjen.

"Oprost mi, za Boga, nikakor si nisem mogel misliti — in razen tega, kakšna javna deklina? Ali je mar... taka?" je zdajci zardel Aljoša. "Ponovim ti, slišal sem tako, da je tvoja sorodnica. Ti hodiš večkrat k njej in si mi sam povedal, da nimaš z njo ljubezenskih odnosov. Glej, glej, nikoli ne bi bil mislil, da jo tolikanj preziraš! Ali res zasluži to slabo mnenje?"

"Če hodim k njej, imam nemara svoje razloge in to naj ti zadošča; zastran sorodstva pa vedi, da jo bo tvoj bratcel ali celo tvoj očka sam preje tebi naprtil kot sorodnico nego meni. Nu, evo prišla sva. Mahniva jo rajši v kuhinjo. O, kaj se pa tu godi, kaj je to? Pa ne, da bi bila zamudila? Saj menda niso mogli tako brzo poobedovati? Ali so mar spet Karamazovi kaj naonegavili? Gotovo bo tako. Evo, tu prihaja tvoj očka in Ivan Fjodorovič za njim. Pogledaj sta od igumana. Vidiš, oče Izidor kriči izpred vhoda nekaj za njima. Pa tudi tvoj očka kriči in maha z rokami, najbrže se prepira. Oho, glej, saj se je tudi Miusov odpravil v kočiji, vidiš ga, kako se pelje. In tamle teče Maksimov, vlastelin — to je moral biti skandal; po tem takem ni bilo obeda! Menda vsaj niso pretepli igumana? Ali so bili nemara oni tepeni? Spodobilo bi se jim!..."

(Dalje prihodnjik.)

la, žrelo dolgovi in gospodarskega propada pa se več. Vse to se je v mislih mlade Jožefe tako zelo usidralo, da ni hotela biti prav nič več suženj zemlje, o čemer ji je Vladimir, katerega je imela rada, pogosto pripovedoval.

Ko je starec ponovno prišel z očitki, je Jožefa dvignila glavo: "Eh, pustite me!" Vzrojila je in nadaljevala: "Saj vem, da vi vsi Vladimirja obsojate baš radi tega, ker se bori proti krivicam in grdemu izkoriščanju delovnih ljudi. Tudi vi oče ste med izkoriščanimi reveži, četudi si mislite, da imate grunt. Ta grunt že dolgo ni več vaš, saj je zadolžen!"

S krikom je oče gbežal od svojih hčere, ko je čul njene krepke in odkrite besede. Kaj takega še ni slišal od nikogar, najmanj pa je pričakoval od svoje hčere.

Brez cilja kod in kam je starec krenil po robu ozelenelih trate. Bratčasto sadno drevje, ki ga je tolikanj ljubil in gojil, ko je bil še deček, mu je nekoliko oviralo pot. Pred veliko s pšenico posejano njivo se je mahoma ustavil. Gledal je polje, travnike, po stari navadi je nehoti pričel računati koliko bo o sv. Jakubu iz te njive dobil pšenice, koliko bo iz sosedne v jeseni nabral hmelja. Nenadoma pa mu od nekod pride kot oster pik v glavo, da se je jedva obdržal pokonci: "Ta grunt že dolgo ni več vaš, saj je zadolžen..."

Stari Sergej tega dne ni nič več govoril. Naslednji dan je v predalu široke vešne omare nemo brskal po listinah družine in posestva. Ves grunt z dolgovi vred je sklenil izročiti svojemu najstarejšemu sinu, katerega je že rajnka žena določila za bodočega gospodarja. In sin je tega po vsej pravici tudi vreden, zbrano ima že nevesto in kmalu mu bo štirideset let.

Ko je oče tako premišljeval kako z izročilom, se je namah tudi spomnil na — denar. In kje ga dobiti? Za prepise, za desetek in takse potrebujejo denar. Nikjer, nikjer denarja...

Vse je moralo ostati pri starem. Nejevolja pri očetu Sergeju, nejevolja pri sinu, pri hčerkah.

Ko si je Jožefa nekoliko opomogla, je zbrala vse svoje perilo in tudi žolake zvezke in knjige, katerih je imela mnogo. Nezakonskega sinčka je trdno povila in skupno z Vladimirjem, ki je prispel ravnotako iz svojega doma iz sosedne vasi, so odšli.

"Kam vendar otroka moja?" je klical za njimi stari Sergej.

Slika kaže gradnjo jezov ob reki Volgi, kjer se bo strnila z reko Moskvo.

"Za kruhom, oče!" je odgovorila Jožefa. In res, šli so v mesto.

Med potjo je Vladimir svečano naglašal obema, Jožefi in spečemu sinčetu. "V novo pomlad gremo, dosedaj smo sužnjili zemlji, sedaj bomo pa industrij. Saj ni bistvene razlike in delam rad."

In šli so. Dežela je zopet dala dva in tudi tretjega zdravega člana v naročje industrije in kapitala. Vrsta proletarcev se je za nekaj povečala...

HUMOR

Dva kavalirja

Španski kralj Filip II. se je rad potikal po Escorialu v preprosti obleki.

Neki dan je prišel v Escorial možak iz mesta Avile, da bi si ogledal galerijo slik. Tedaj je opazil nekoga, ki je stopal po dvorani, in ga prosil, naj ga vodi od slike do slike in mu pove o njih kaj zanimivega. Neznane mu je rad ustregel in mu je marsikaj povedal. Avilec pa ga je verno poslušal. Nazadnje je rekel:

"Hvala, da ste mi tako lepo vodili. Jaz sem Pedro Garcia, trgovec iz Avile. Če vas bo kdaj zaneslo v moje mesto, ne pozabite priti k meni. Ponudil vam bom kozarec dobrega vina."

"To je zelo lepo," je odvrnil vodnik. "Jaz sem pa Filip II., španski kralj. Če vas bo kdaj zaneslo v Madrid, vas prosim, da me obiščete, in tudi vi boste dobili kakšen kozarec še boljšega vina..."

Prvi honorar

Založnik Schlesinger je dal skladatelju Dessauerju za nekaj romanc lep honorar. Srebrno uro.

Cez nekaj časa pa je prišel Dessauer k založniku in mu očital:

"Slišite, vaša ura sploh ne gre!"

Založnik ga je nekaj časa mirno poslušal, potem pa mu je odgovoril:

"Ali mislite mar, da vaše romance gredo?"

Pameten odgovor

Angleški diktator Oliver Cromwell je bil zelo hud, če se mu je kdo upiral ali pa ga ni razumel. Z nekim svojim dvorjanom se je nekoč zaradi neke malenkosti zelo dolgo prepiral, potem pa mu je jezen zabrusil:

"Ne vem, ali si ti nor ali jaz?"

"No, norega služabnika bi najbrže ne imeli v službi!" je odvrnil dvorjan in pripravil s tem jezneza Cromwella do smeha.

ZENSKA DOBI DELO

Za hišna dela se sprejme priletna ženska, plača po dogovoru, na 182 E. Lincoln Ave., Milwaukee, Wisconsin.

(Adv.)

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 16. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlana (tudi eno letno naročnino). Ker pa člani še plačajo pri asecmentu (tudi tednik, se jim to prišteje k naročnini). Torej sedaj ni vroka, volja, je list predrag za člana S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina, gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Če listu Prosveta je:

Za Zdrnč. države in Kanado.	Za Člone in Chicago je...
1 tednik in.....	1 tednik in.....
2 tednika in.....	2 tednika in.....
3 tednika in.....	3 tednika in.....
4 tednike in.....	4 tednike in.....
5 tednikov in.....	5 tednikov in.....
Za Evropo je.....	\$9.00

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Bank Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnimo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahvalil sam svoj tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako stopil naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime.....Čl. družine \$.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga priplajte k moji naročnini od slednjega moje družine:

2).....Čl. družine \$.....

3).....Čl. družine \$.....

4).....Čl. družine \$.....

5).....Čl. družine \$.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in v drugih jezikih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANE S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vse pojasnila daje vodstvo tiskarne. Čebo stvarne, unajsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na dalje tudi vse potrebne informacije.

Aleksander Turnšek:

Nova pomlad...

Pomlad je hladna, šele v začetku. Vrhovi Mrzlice, Sv. Platinine in Kuma kažejo še majhne, za dlan velike krpe snega. Človek in priroda sta si zopet podala roki, saj sta oba ravnokar srečno prestala zimo in jo jedva odslavila.

Pri Sergejevih v Gladnji vasi je živo, kot v čebelnjaku. Stari Sergej, ki leze tokrat že v osemdeseto pomlad, se je že pred tednom izkomotal iz težkega in debelega volnenga jopica ter dal slovo svoji najzvestejši ljubici veliki krušni peči.

Bel in koščen obraz visokega, a ne preveč vpgnjjenega starca pa že delj časa sem ni kazal nič kaj veselega izraza. Domači so mislili, da bo pomladni dihvendarle izpremenil trdoto in nekoliko prehudo gospodovalno moč moža, ki je vkljub visokim letom še vedno bil zakoniti gospodar čez polovico zadolženega, a največjega grunta v Gladnji vasi.

To jutro je pa mož nekoliko preje vstal. Moral je urediti nekatere stvari, ki so ga že dolgo

trle in končno vendarle resno spregovoriti s svojo hčerko Jožefo, ki je bila četrta v njegovem zakonu. Potem, ko je Sergej vsem ostalim članom svoje številne družine premisljeno razdelil delo v vrtu, na travniku, v gozdu, je sam brez oklevanja vstopil v sobo svoje dvajsetletne hčerke Jožefe. Njena soba je bila prizidek velike iz kamene zidane hiše in je tvorila vedno neko posebnost in skrivnost. Tu je Sergejeva žena rodila vseh devet otrok, tu so zdravili in varovali smrti mladega Angela, ki so jo bili nekoč vzeli za svojo in ki se je vkljub prizadevanju vseh domačih in sosed poslovlila od življenja. In kmalu za njo je šla tudi Sergejeva žena. Bilo je to pred leti. Po tolikem času, po tolikih letih je torej Sergej to jutro zopet prestopil prag te res posebne in nekoliko odročne sobe.

Jožefa je bila še v postelji. Ko je zagledala pred seboj tako nepričakovano svojega očeta, se je zdržnila. Krčevito je stisnila k sebi svojega otročička, štirinajst dni starega vnuka starega Sergeja. Otroci se je prebudil in glasno zavekal.

Sergej je nekaj časa nemo zrl

oba, Jožefo in otroka, potem pa s težavo pričel: "Vidiš deklet, ali ti nisem pravil, da bi pustila onega lumpa pri miru. Saj nič nima! Naš grunt tvojega in njegovega otroka ne bo živl. Preveč je v tem gruntu mojih in mojega očeta žuljev." Ko je tako govoril, se je vsedel na širok javorjev stol in nadaljeval: "Pomlad je, zemlja kliče in nas poziva k delu, ti pa takole poležuješ in jemlješ veselje do dela še drugim. Ponoči sem premišljeval vso reč kako je in še bo s teboj in tistim Vladimirjem in sklenil, da je treba vsemu temu storiti konec!"

Dolgo ni Ježefa na besede svojega očeta ničesar odgovorila. Trmoglava kot vedno se je pokazala tudi sedaj. Z mislijo na Vladimirja se je otreala vseh čustev do očeta Sergeja tako, da ni smatrala niti več za svojo dolžnost, da bi mu ponovno dopovedala svoje namere. Jožefa je že davno bila prepričana, da njih grunt ne bo zlezel nikdar iz dolgovi. Ko je bil hmelj najdražji, so si za dovršitev gospodarskega posloplja najeli malo posojilo, ki pa je rastle in rastle. Dvakrat in celo trikrat so obrestni prerasle izposojeno glavnico. Cena hmelju je pad-

7 DNI DO JUGOSLAVIJE

BREMEN-EUROPA

Brzi vlak ob Bremen in Europa v Bremmerhaven za jasnimi udobno potovanje do LJUBLJANE

Ali potujete s priljubljenimi ekspresnimi parniki:

COLUMBUS.

HANSA-DEUTSCHLAND, HAMBURG-NEW YORK

Izberite želene linije vseh od Cherbourga, Bremena ali Hamburga. Pomagali vam bomo preskrbeti vizije za obisk ali preselitev vaših evropskih sorodnikov.

Za pojasnila vprašajte lokalnega agenta ali

HAMBURG-AMERICAN LINE, NORTH GERMAN LLOYD

130 W. Randolph St., Chicago, Ill.

Arthur Roebuck (levo) in David Croll, ki sta resignirala kot člana vlade province Ontario, Kanada, po sporu s premierjem Hepburnom.